

Datum	26 juli 2018	Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
Kenmerk	18.0005404	Postbus 3007
Inlichtingen	Christiaan van Zanten	2001 DA Haarlem
Telefoon	0653235808	
Onderwerp	zienswijze Ontwerp- Omgevingsvisie NH2050 (1076848)	

Geachte heer, mevrouw,

Met veel belangstelling hebben wij kennis genomen van de Ontwerp Omgevingsvisie NH2050. Wij hebben de visie doorgenomen en maken hierbij gebruik van uw oproep om te reageren. Wij houden hieronder de indeling van de hoofdstukken aan.

Algemeen

Gooi en Vechtstreek kent vele kwaliteiten. Het is een ondernemende regio waarbinnen een hoge kwaliteit van leven en zorg centraal staat. Gooi en Vechtstreek heeft een enorme rijkdom aan landschap. De waarde en de herkenbaarheid daarvan maakt de regio Gooi en Vechtstreek tot een uniek gebied binnen de Randstad. De inwoner voelt zich sterk verbonden met de regio en hun dorp of stad.

De belangrijke ambities en principes uit uw visie op het gebied van de voorkeur voor binnenstedelijk bouwen, het behouden en versterken van natuur en landschap onderschrijven wij. Wij rekenen erop dat deze overeind blijven.

Leefomgevingskwaliteit

Voor de leefomgevingskwaliteit is het essentieel de waarden en karakteristieken van landschap en cultuurhistorie te benoemen, te behouden, waar nodig te herstellen en waar mogelijk te versterken en te ontwikkelen. U deelt deze ambitie. Het ontwikkelprincipe over landschap gaat echter alleen in op ontwikkeling en draagkracht van het landschap. Dat is een zeer beperkte uitwerking van de ambitie. Dit ontwikkelprincipe geeft onvoldoende uitdrukking aan de principiële keuzes voor het behouden en het versterken van het landschap.

Daarnaast is het niet alleen van belang om het landschap te beschouwen in relatie tot een bepaalde opgave. Het beheer van, en investeren in landschap dient als zelfstandige opgave te worden benoemd. Dit is bij het metropolitaan landschap overigens wel uitstekend beschreven.

Het voorgaande geldt nog sterker voor erfgoed. In het ontwikkelprincipe wordt deze term niet genoemd en monumenten staan slechts benoemd als 'randvoorwaarde'. Dit doet geen recht aan de rijkheid aan erfgoed in Noord-Holland, de rol van erfgoed in de gelaagde leefomgeving en de opgave om het erfgoed te behouden. De beleidsbrief 'Erfgoed Telt' van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is in dat kader interessant. Daarin worden drie pijlers genoemd voor erfgoedzorg van de toekomst:

- 1) Instandhouding van het erfgoed voor huidige en toekomstige generaties
- 2) Positioneren van erfgoed in de leefomgeving
- 3) Aandacht voor de verbindende kracht – de sociale en maatschappelijke waarde- van het erfgoed

Als randvoorwaarde worden de UNESCO-werelderfgoederen genoemd. Wij zien hier ook graag de werelderfgoederen terug die de komende jaren zullen worden genomineerd, in onze regio de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Zonnestraal. Daarnaast verdient het aanbeveling om het beleid voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling op elkaar af te stemmen, ook met andere provincies.

In de visie worden de termen 'natuur', 'natuurinclusief', 'biodiversiteit' en 'natuurlijk' door elkaar gebruikt. Dit kan gaan om een gebied, soortenrijkdom of 'hetgeen van oorsprong aanwezig is'. Dat geeft verwarring. Wij verzoeken om hier duidelijke definities voor op te nemen. Graag zien wij duidelijk gemaakt dat de visie uitgaat van zowel het versterken van (beschermde) gebieden met hoge ecologische waarden als de biodiversiteit (rijkdom aan flora en fauna) in zijn algemeenheid. De natuur op zich vertegenwoordigt een waarde.

Dynamisch Schiereiland

Het is goed dat de kust en de wateren van Noord-Holland op een prominente wijze aandacht krijgen. Ook in Gooi en Vechtstreek is het IJmeer en Gooimeer van grote landschappelijke en recreatieve waarde. Noemenswaardig daarbij zijn de historische dijken langs het IJmeer en de klifkusten langs het Gooimeer. Ook de gevolgen van een eventuele peilverandering van het IJsselmeer verdient aandacht, voor onze regio temeer in relatie tot voorgenoemde historische dijken en buitendijkse gebieden.

Er wordt terecht geconstateerd dat de openheid een belangrijke ruimtelijke karakteristiek is en dat verdere compartimentering van deze wateren onwenselijk is. In verschillende kaarten wordt een verbinding tussen Almere en Amsterdam over het IJmeer gesuggereerd. Los van de wenselijkheid en haalbaarheid van een verbinding, achten wij een bovengrondse verbinding als buitengewoon schadelijk voor de cultuurhistorische, landschappelijke en recreatieve waarde en potentie van het IJmeer en forteiland Pampus en het ontwikkelprincipe wat u heeft geformuleerd. Wij verzoeken u ook met klem om in de visie als randvoorwaarde op te nemen dat 'een eventuele verbinding via het IJmeer ondergronds dient te zijn'. We verwijzen daarbij ook naar uw standpunt in het kader van de RRAAM-afspraken.

Metropool in ontwikkeling

Wij herkennen ons in de geschetste ontwikkeling en de karakterisering van deze metropool: een zorgvuldige ontwikkeling met oog voor het landschap en het feit dat kernen, regio's en gebieden een sterke eigen identiteit behouden. De kritische succesfactoren als een basisbereikbaarheid voor de kleine kernen naar de voorzieningen van grote(re) kern of stad, gebiedsgericht maatwerk voor ontwikkelingen in kleine kernen en oog voor de ontwikkeling van het landschap en mobiliteit, onderschrijven wij dan ook volledig.

We missen een prominente ambitie om de metropool ook voor iedereen te laten zijn. De betaalbaarheid van woningen staat steeds meer onder druk. We willen voorkomen dat het te duur wordt om in Amsterdam of in onze regio te wonen. Of dat er alleen maar werk is voor hoger opgeleiden.

De positie van de metropool in relatie tot andere grootstedelijke gebieden in Nederland behoeft meer uitwerking. Dit geldt in het bijzonder voor Gooi en Vechtstreek. Wij verbinden Amsterdam, Almere, Utrecht en Amersfoort, en de ontwikkelingen in de naastgelegen provincies hebben grote invloed op onze leefomgeving. Onze regio heeft als speciale kwaliteit dat het een grote diversiteit aan landschappen en natuur heeft op een relatief klein gebied. Ook deze landschappen verbinden ons met gebieden buiten de provincie. Het belang van grensoverschrijdende samenwerking en wederzijdse economische, landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische relaties is voor ons onmisbaar.

De druk op de ruimte in de metropool is duidelijk. Er is daarom ook terechte aandacht voor mobiliteit. Het is begrijpelijk dat er een focus is op het verbinden van grote woon- en werkgebieden. Voor de metropool is het ook belangrijk dat daarmee niet de rest van het gebied 'voorbij wordt gereden'. Er wonen en werken ook veel mensen buiten de focusgebieden.

Van 2014 tot 2017 hebben het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de regionale partijen (Provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht, Regio Amersfoort en Gooi en Vechtstreek) samengewerkt aan het MIRT onderzoek Oostkant Amsterdam. Aanleiding was het verwachte knelpunt op de A1 tussen knooppunt Muiderberg en Eemnes.

Een belangrijke conclusie uit dit onderzoek is dat het mobiliteitssysteem als een geheel moet worden beschouwd en in relatie tot andere opgaven als ruimte, economie en landschap. Uw visie geeft daar ook rekenschap van, zoals de kritische succesfactor 'bij noodzakelijke ontwikkelingen in het landschap zoeken we in een vroegtijdig stadium naar integrale versterking van het gebied (...)'.
'

In uw visie staat benoemd dat om de groei op te vangen, twee dingen noodzakelijk zijn: "Een vergroting van de capaciteit van het OV-, weg- en fietsnetwerk" en "een betere verdeling van het verkeer over de netwerken en over de modaliteiten". Wij missen hier de constatering dat met de grote mobiliteitsgroei een fundamentele andere aanpak is vereist. Er is in onze regio zeer beperkte ruimte voor de traditionele wijze van uitbreiden van infrastructuur naar aanleiding van ontwikkelingen. Er is een integrale benadering nodig, ontschotting van de verschillende overheidslagen en een schaal- en systeemsporg van het openbaar vervoer. Alle modaliteiten zijn nodig, maar gelet op efficiënt ruimtegebruik zou prioriteit bij openbaar vervoer en fiets moeten liggen.

Daar is niet alleen provincie verantwoordelijk voor: ook het Rijk, regio's en gemeenten delen in deze verantwoordelijkheid. Wij vinden het van belang dat de provincie deze visie gaat uitdragen.

Het MIRT onderzoek Oostkant Amsterdam heeft geresulteerd in een gedragen maatregelenpakket met een focus op het openbaar vervoer, knooppuntenontwikkeling, een snelfietspadennetwerk in Gooi en Vechtstreek en, indien noodzakelijk, de A1. Indien wegwitbreiding op termijn noodzakelijk is, dient dit goed te worden ingepast. Voor de A1 betekent dit een tunnel. Wij zien dit graag in de visie benoemd. In de tekening zijn verbindingen getoond, ook nieuwe verbindingen die ontbreken. Hiervoor is een hoogwaardige OV-verbinding tussen Utrecht en Almere langs de A27 via Hilversum en Huizen een absolute noodzaak.

In de tekening op o.a. blz. 18 kan de pijl 'Doorgaand verkeer om de stad' in onze regio worden opgevat als een beoogd tracé met een directe verbinding A6-A9. Wij gaan ervan uit dat dit niet is beoogd. Graag zien wij dit bevestigd.

Er is opgenomen dat bestaande afspraken over uitleglocaties worden gerespecteerd. We vragen hier wel in het bijzonder aandacht voor beoogde schaalsporg van Almere. De beoogde groei van werkgelegenheid houdt in Almere geen gelijke tred met de (wensen voor) woningbouw. Uit het gememoreerde MIRT onderzoek is ook gebleken dat deze schaalsporg daarom voor nog meer extra druk op onder meer de A1 en A10 zal zorgen. Dit heeft grote consequenties voor het mobiliteitssysteem aan de oostkant van Amsterdam. Wij ondersteunen de noodzakelijke ontwikkeling van Almere. Wel vragen we hierbij aandacht voor de consequenties op het mobiliteitssysteem en het landschap en de leefbaarheid. Ook hier geldt het belang om bij deze visie over de provinciegrens te kijken. Wij rekenen er daarom op dat de kritische succesfactor 'De grote ontwikkelgebieden moeten beoordeeld worden op hun regionale (MRA-) bereikbaarheid en niet alleen op de lokale ontsluiting' ook geldt voor de ontwikkeling in Flevoland, zoals de uitbreiding van Almere en vliegveld Lelystad.

De paragraaf over het metropolitane landschap is zeer treffend. Hier komt ook de opgave voor het behoud en investeren in het landschap duidelijk terug. Wij juichen dit zeer toe. Gezien de grote variatie in landschappen en natuur is er in Gooi en Vechtstreek veel winst te behalen op het gebied biodiversiteit. Wij willen hier samen met u aan werken.

Sterke kernen, sterke regio's

Wij lezen in deze beweging een benadering die uitgaat van de kracht van kernen en regio's. Dat ondersteunen wij. In onze regio is een grote diversiteit aan kernen zoals vestingsteden, lintdorpen en brinkdorpen. Wij delen de door u genoemde ambitie om de identiteit van deze dorpen te versterken en de mogelijkheid voor regionaal maatwerk. In onze Regionale woonvisie staat over dit maatwerk bijvoorbeeld: "Kleinere bouwlocaties vinden we in vrijwel alle kernen. In het kader van doorstroming en leefbaarheid van kleinere kernen hebben ook deze locaties een belangrijke functie. De kernen groeien organisch door kleinere uitbreidingsplannen en transformaties."

Voor ons het behoud van de natuur tussen onze kernen een kerndoelstelling van ons beleid. In onze regio is daarom ook, met de provincie en gemeente Amsterdam, het Goois Natuurreservaat (GNR) opgericht om de waardevolle natuur tussen de kernen te behouden. Graag blijven wij ons met u voor deze ambitie inzetten.

Nieuwe energie

In deze beweging ligt de focus op de energietransitie en de wijze en locaties van energieopwekking. Dat is uiteraard van belang. Hierbij wordt slechts zeer summier ingegaan op misschien wel de grootste opgave: het verminderen van het energieverbruik, onder meer door het isoleren van gebouwen. Dit is een immense en kostbare opgave en randvoorwaardelijk voor energieneutraliteit. De financiering van de energietransitie is een grote uitdaging. Regio Gooi en Vechtstreek heeft bij het ministerie aangegeven als pilotregio te willen fungeren voor proeven op het gebied van objectgebonden financiering. In lijn hiermee is in Laren een studie gestart naar objectgebonden financiering, specifiek op het terrein van baatbelasting. Regionaal wordt succesvol geëxperimenteerd met financieringen voor de verenigingen van eigenaren. Vanuit de provincie zijn er subsidiemogelijkheden voor het ontwikkelen van financieringsproducten en kan een pilot in Gooi en Vechtstreek mogelijk (mede-)gefinancierd. De opgedane inzichten in Laren kunnen hiervoor worden benut.

U stelt dat in het kader van het Programma Transitie Energie en Grondstoffen gewerkt gaat worden aan regionale energie en klimaat strategieën voor Noord-Holland Noord en de MRA. Dit is niet de 'regio' indeling zoals tot nu toe is gehanteerd door bijvoorbeeld het Rijk en de VNG. Gooi en Vechtstreek is reeds actief op het gebied van de regionale transitie naar duurzame energie, onder andere met Rijks- en VNG middelen. Daarbij wordt intensief samen gewerkt als gemeenten onderling en met partners binnen en buiten onze regio. Eind 2017 is samen met regio-partners de Regionale Energiestrategie Gooi en Vechtstreek 'Samen op Pad' opgesteld, mede met inbreng van provincie Noord-Holland en het Rijk. Wij vragen u genoemde samenwerking en aanpak op de schaal van Gooi en Vechtstreek mee te nemen in de ondersteuning en vorming van 'RES-regio's' in provincie Noord-Holland.

Als waardevolle toevoeging aan de visie raden wij aan om als economische kans van de energietransitie ook te benoemen dat dit kan bijdragen aan de bescherming en beheer van het landschap (zie bijvoorbeeld het rapport Energielinie van de RCE en provincie Noord-Holland), of voor aanjagen van stedelijke herontwikkeling. Wij willen deze ambities samen met de provincie verwezenlijken.

Natuurlijk en vitale landelijke omgeving

Het is goed dat een aparte beweging aan natuur, agrarisch- en landelijk gebied is gewijd. Wij zijn verheugd te lezen dat er inzet blijft op het verbinden van natuurgebieden in Gooi en Vechtstreek.

Het principe om het landgebruik en de waterpeilen in balans te brengen met de draagkracht van het veenweidegebied heeft veel impact. Dit is een grote opgave met mogelijk veel impact. Als regio willen wij hier ook onze bijdrage in leveren. Maar dit is opgave voor alle betrokken partijen, van overheden en gebiedspartijen. Dit mist als kritische succesfactor. Ook is dit bij uitstek een opgave die samenhangt met andere ambities, zoals vergroten van biodiversiteit of vitaliteit van kleine kernen.

Vervolg: van visie naar uitvoering

In het hoofdstuk van visie naar uitvoering geeft u een aanzet voor de uitvoering. Wij herkennen ons in de ambitie om opgaven centraal te stellen. In het kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050 (2018; p. 94) wordt het belang benadrukt van ontwikkeling met behoud van kwaliteit. Gooi en Vechtstreek dient daarbij als voorbeeld:

"In de provincie zijn verschillende, inspirerende voorbeelden te vinden, hoe met behoud van kwaliteit ontwikkeld kan worden. Aansprekend voorbeeld is het Gooi, waar samenwerkende gemeenten al rond 1920 samen besloten een ontwikkelingsplan te maken, uitgaande van de bescherming van bestaande kwaliteiten (de schoonheid van de Gooise natuur was immers de reden van de aantrekkingskracht) en de ontwikkeling van nieuwe kwaliteiten. Door deze keuze is dit gebied nu een van de meest gelaagde en gewilde gebieden in de provincie en Nederland."

We hopen dat u daarbij de kans benut om te gaan voor kwaliteit. Dit vraagt om keuzes, wij missen in de visie het afwegingskader dat u gebruikt wanneer er dilemma's ontstaan tussen ambities en thema's.

Graag aan wij met u aan de slag om vanuit een balans te vinden tussen economische groei, verstedelijking en leefbaarheid. Het instrument dat de Omgevingswet ons biedt om opgaven te versterken, het zogenaamde 'programma', past hier goed bij. Voor onze regio is daarbij samenwerking met de provincie onmisbaar, ook waar het gaat om financiën. Hier geeft de visie nog geen zicht op. We realiseren daarbij onze eigen verantwoordelijkheid. Wij investeren daarom ook in gezamenlijke programma's zoals Oostelijke Vechtplassen, Naarden buiten de Vesting, Verder met de Vesting Muiden, OV knooppunten, het MRA fietsnetwerk en trekken gezamenlijk met u op in onderzoek naar nieuwe vervoersvormen.

Proces

Tenslotte willen wij u complimenteren met het proces van co-creatie met overheden en organisaties uit de profit- en non-profitsector. De Regio is lid van de ambtelijke projectgroep en een vertegenwoordiging van Gooi en Vechtstreek heeft deelgenomen aan de werkateliers en overige bijeenkomsten. Wij herkennen onze inbreng grotendeels terug in de Omgevingsvisie NH2050 en vertrouwen erop dat u de aangedragen punten verwerkt in de uiteindelijke visie.

Hoogachtend,

Regio Gooi en Vechtstreek,
namens de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren